

Utbildningsinspektion i grundskolan Gustav Adolfsskolan

UTBILDNINGINSPEKTIONENS SYFTE

Skolverkets utbildningsinspektion skall bidra till kvalitetsförbättring genom att bedöma hur verksamheterna arbetar i riktning mot de nationella målen för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, barn- och ungdomsutbildning och vuxenutbildning. En väsentlig del i inspektionen är att granska kvalitetsarbetet och förmågan att utveckla den egna verksamheten.

Inspektionens inriktning

Inspektionsutredningen har inriktats mot sju områden. De är särskilt väsentliga för att säkra att alla barn, elever och vuxenstuderande får den omsorg och utbildning som de har rätt till enligt nationella bestämmelser. De sju områdena, som granskats utifrån flera olika aspekter och frågeställningar, är:

Resultaten:

1. Normer och värden
2. Kunskaper

Verksamheten:

3. Arbetsmiljö och delaktighet
4. Pedagogisk verksamhet och undervisning
5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Förutsättningarna:

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning
7. Resurser

I denna rapport behandlas i första hand förhållanden som avviker positivt eller negativt från vad som förväntas i fråga om utbildningskvaliteten enligt de nationella bestämmelserna. Några aspekter behandlas dock i alla aktuella verksamheter, nämligen kvalitetsarbetet, rektorsfunktionen, personalens kompetens, läromedel och utrustning, likvärdiga möjligheter vid funktionsnedsättning, stödinsatser, arbetet med övergripande hälsomål i läroplanerna, bedömning av lärandet och betygssättningen. En helhetsbedömning och motiveringar till bedömningarna görs inom varje granskningsområde.

Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån läroplaner och författningar i övrigt. Inspektörernas sakkunskap och erfarenheter av jämförbara verksamheter är också betydelsefulla. Analyserna av den insamlade informationen syftar till att klargöra om de lokala lösningarna och systemen fungerar väl. Rapporten avslutas med en sammanfattande bedömning som utgör underlag för Skolverkets beslut angående förbättrings- och kritikområden.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Gustav Adolfsskolan	Antal barn/elever
Grundskola	416
Skolbarnsomsorg	61
Förskoleklass	45

Gustav Adolfsskolan är en för sekelskiftet tidsenlig byggnad, som invigdes den 23 augusti 1900. Den är belägen i centrala Helsingborg, i område Centrum. Gustav Adolfsskolan betecknas som en typisk närområdesskola. De flesta eleverna kommer från kvarteren i skolans närmaste omgivningar.

Upptagningsområdet har en mycket stor andel familjer med annan kulturell bakgrund. Av skolans elever har 98 procent utländsk härkomst. Nästan lika stor andel av skolans elever har annat modersmål än svenska. Många av familjerna har haft traumatiska upplevelser, lever i trångboddhet, är arbetslösa eller har andra sociala problem. Både elevernas och föräldrarnas skolbakgrund är mycket varierad. På skolan finns förberedelseklasser där vissa elever som nyligen kommit till Sverige placeras för att lära sig svenska. På Gustav Adolfsskolan finns Sveriges största grupp barn med romisk bakgrund (10 procent).

Skolgården består av en stor asfalterad yta med ett fåtal lekredskap. Inte långt från skolan ligger ett parkområde som kan utnyttjas för lek och rekreation. Vid tid för inspektionsbesöket pågick en omfattande ombyggnad av skolan. Bland annat byggs en ny idrottshall och matsal.

Skolans elever och personal arbetar i sex arbetslag med två årskurser i varje lag (F-1, 2-3, 4-5 osv. samt förberedelseklass). Fritidshem är inrymt i skolans lokaler. Många av pedagogerna har arbetat på skolan under lång tid och känner därför väl elevernas familjer.

På grund av sviktande elevunderlag i kommunen beslutade Bildningsnämnden under hösten 2003 att ett antal skolor skall avvecklas. För Gustav Adolfsskolans del planerades avveckling av skolan efter läsåret 2004/2005 med fördelning av eleverna på tre skolor i område Centrum. Samtidigt som inspektionen av Gustav Adolfsskolan höll på att avslutas och föreliggande rapport färdigställas (juni 2004) ändrades ovan nämnda beslut så att skolans verksamhet planeras upphöra redan under hösten 2004.

Genomförandet av inspektionen i Gustav Adolfsskolan

Skolverket sände den 11 november 2003 skriftlig information till kommunen om att verksamheten skulle inspekteras och om inspektionens syfte och genomförande. Inspektörsteamet med ansvar för inspektionen i Gustav Adolfsskolan har bestått av undervisningsrådet Per Ingvar de la Motte och experten Arne Huseby. Besök i Gustav Adolfsskolan inleddes den 31 mars och avslutades den 1 april 2004.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna. Skolverket följer därefter upp eventuella krav på åtgärder som riktas till huvudmannen och vilka effekter i övrigt som utbildnings-

inspektionen leder till. Tidpunkter för uppföljningen framgår av Skolverkets beslut.

Underlag

Underlaget till denna rapport består av dels dokument från kommunen och Gustav Adolfsskolan, dels den information som samlats in vid observationer, intervjuer och samtal under besöket. Rapporten grundar sig också på annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt.

I Gustav Adolfsskolan genomfördes formella intervjuer med rektor, pedagoger, elevvårdsteam, elever samt föräldrar. Ett urval av klasser från arbetslagen besöktes och lektioner observerades. Under besöket fördes också samtal med biträdande rektorer och vaktmästare samt med byggjobbare, som under en lång period hade arbetat på skolan.

Övrig information av betydelse för inspektionen har varit den attitydundersökning som Helsingborgs kommun nyligen genomfört, Kvalitetsmätning 2003.

Bedömning

1. Normer och värden

Enligt skollagen skall utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna skall utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan skall sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna skall också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden. Eleverna skall kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

Inom detta granskningsområde behandlas resultaten av arbetet för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att utveckla normer och värden enligt läroplanernas mål.

I Gustav Adolfsskolan möts inspektörsteamet av en mycket varm och mottagande atmosfär. God gemenskap råder mellan elever och lärare, mellan föräldrar och personal och mellan föräldrar. Eleverna känner stor samhörighet och är vänliga mot varandra. De trivs mycket bra på skolan, som beskrivs som deras andra hem. Elevfråvaron är mycket låg. Yngre elever känner trygghet tillsammans med de äldre eleverna på skolan. Klimatet mellan barn och vuxna är fyllt av värme och respekt. Eleverna har en stor empatisk förmåga, är öppna och vågar visa känslor. Eleverna har genom mötet med de många kulturgrupperna skaffat sig god förmåga att acceptera olikheter. Enligt personalen kan det emellertid förekomma att barn uppför sig illa mot varandra och använder sig av fula tillmälen eller har svårt att skilja mellan rätt och fel. Mobbning har förekommit men i mycket begränsad omfattning. Barnens tidigare vålds- och krigsupplevelser förklarar, enligt personalen, en del av ovan nämnda negativa beteenden. Elever som inspektörsteamet talade med uttryckte mycket goda kunskaper i värdegrundsfrågor och förmåga att lösa konflikter och var förtroga med skolans arbetssätt vid mobbning.

Enligt vaktmästaren förekommer inte skadegörelse. Eleverna tar ansvar för miljön och är rädda om sin skola. Samma uppfattning uttryckte byggarbetare som inspektörsteamet samtalade med i korridorerna.

Elevernas förmåga att ta ansvar för sitt skolarbete har varit ett utvecklingsområde för skolan. Eleverna ges möjlighet att vara delaktiga i valet av mål och arbetssätt men har enligt personalen svårigheter inom detta område, möjligen beroende på den kultur de möter i hemmet.

I en föräldrakultur utan studiemotivation och utbildning brister ibland elevernas motivation. De elever som inspektörsteamet samtalade med ser emellertid skolan och skolarbetet som mycket viktigt och uttrycker en stor lust att lära.

Sammanfattningsvis utvecklar eleverna normer, värden och förhållningssätt väl i enlighet med de nationella målen. Eleverna tar ansvar för sin skola och sin miljö. Den sociala gemenskapen mellan elever och personal är trygg och trivsam. Elevernas förmåga att ta ansvar för sitt skolarbete varierar kraftigt.

2. Kunskaper

Utbildningen skall ge kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Skolan skall sträva efter att varje elev tillägnar sig kunskaper inom utbildningens ämnesområden och kurser men även utvecklar en tillit till sin egen förmåga och en nyfikenhet och lust att lära. Målen för lärandet anges närmare i de nationella läroplanerna och i kursplanerna.

Inom detta område granskas resultaten av det pedagogiska arbetet.

På Gustaf Adolfsskolan har många elever svårigheter att nå kunskapsmålen. De flesta eleverna talar svenska endast i skolan. Många av eleverna har varit i Sverige endast några år och har därför svårt att hinna uppnå de nationella målen. I nedanstående statistik ingår elever som nyligen anlänt till Sverige (10 procent) och är placerade i förberedelseklass.

Andelen elever som var behöriga till gymnasiet visas i nedanstående tabell (siffran inom parantes avser motsvarande siffra för kommungruppen):

2001	2002	2003
61 % (89 %)	76 % (89 %)	81 % (90 %)

I tabellen nedan anges andelen elever i skolår 9 med minst betyget godkänd i samtliga ämnen:

2001	2002	2003
35 % (72 %)	40 % (71 %)	51 % (73 %)

Enligt Skolverkets s.k. SALSA-statistik för åren 1999 till 2002, med hänsyn tagen till faktorer som föräldrars utbildningsnivå, andelen pojkar och andelen elever med utländsk bakgrund, ligger elevernas resultat under modellberäknat värde. För året 2003 har resultaten förbättrats och skolans resultat ligger över modellberäknat värde. Skolans faktiska genomsnittliga meritvärde för år 2003 ligger 16 procent under rikssnittet.

Vidare framgår av betygskatalogen år 2003 att 43 procent av eleverna i årskurs 9 läste ett modernt språk. 79 procent av dessa erhöll ett godkänt betyg. En stor

del av eleverna läser sitt modersmål som tredje språk och 56 procent har godkänt betyg i detta språk. Knappt 20 procent av eleverna har slutbetyg i svenska som andraspråk.

Skolverkets inspektörer konstaterar att den uppåtgående trenden är snabbare vad avser behörighet till nationellt program än det faktiska meritvärdet.

Andelen godkända elever på de nationella proven i årskurs 5 fördelar sig enligt skolans statistik på följande sätt:

2002	2003
54 %	87 %

Av betygs katalogen framgår att det råder en diskrepans mellan betygssättningen och resultaten på de nationella proven. Andelen godkända på proven är högre än godkända på betygen. Personalen uttrycker att elevernas kunskapsnivå är låg och har sjunkit de senaste åren. Ovanstående statistik ger emellertid en motsatt bild.

I de observerade klasserna visade eleverna förmåga att ta ansvar för sin planering. De var medvetna om vilka mål som skulle nås och arbetade målmedvetet för att nå dessa och för att fullfölja planerade arbetsuppgifter.

Sammanfattningsvis är elevernas betygsmeritvärden svaga och elevernas kunskapsutveckling ligger inte i linje med läroplanens mål att uppnå. Med hänsyn tagen till skolans förutsättningar kan inspektörerna emellertid konstatera att elevernas resultat förbättrats betydligt och att skolans totala betygsresultat är över förväntan och bättre än jämförbara skolor i landet. Skolan har utifrån sina förutsättningar en anmärkningsvärd hög andel elever som är behöriga till nationellt gymnasieprogram. Inspektörerna konstaterar att skolan lagt stor kraft vid ämnena engelska, matematik och svenska. En stor andel av eleverna är inte godkända i andra ämnen. Elevernas tilltro till sin egen förmåga liksom elevernas lust att lära bedömer inspektörerna som god.

3. Arbetsmiljö och delaktighet

Enligt skollagen skall verksamheten i skolan vara utformad i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar där skall främja aktning för varje människas egenvärde, respekt för vår gemensamma miljö samt jämställdhet mellan könen. Särskilt skall den som verkar inom skolan aktivt motverka alla former av kränkande behandling. All personal skall samverka med elever och föräldrar i arbetet för att forma en god miljö – fysiskt och psykosocialt - för utveckling och lärande.

Granskningen gäller hur man i verksamheten arbetar för en god miljö och för att förebygga kränkningar och ge möjlighet till delaktighet och samverkan.

På Gustav Adolfsskolan finns ett elevråd som sammanträder regelbundet. Rektorn deltar på mötena och inhämtar synpunkter på förbättringar och förändringar från eleverna. I varje klass förekommer klassråd. Frågor som avhandlas gäller främst den fysiska miljön och sällan frågor som avser elevernas lärande. På skolan finns en trivselgrupp, som har möjlighet att påverka innemiljön.

Den största delen av undervisningen är lärarstyrd. Eleverna har planeringsscheman för att träna att ta ansvar för sitt arbete. Vidare förekommer övningar där eleverna tränas i att lyssna till varandra. Man arbetar med demokratiskt tänkande, arbete med empati, möjlighet att uttrycka sin mening och våga stå för den utan att få negativa kommentarer. Eleverna i de senare årskurserna har haft schemalagd tid för planering och eget arbete. Eleverna har uppskattat det och känt att de har kunnat använda sin tid effektivt. I de senare årskurserna får eleverna vara med att påverka och diskutera mål och arbetssätt i större utsträckning än de yngre åren. Det händer att elevernas synpunkter gör att man ändrar inriktning och innehåll i exempelvis ett temaarbete och att eleverna påverkar schema och utformning av lektionerna. Inspektörsteamet kan dock konstatera att de mål som lärare och elever upprättat tillsammans i huvudsak är av kvantitativ karaktär. Enligt intervjuade elever bestämmer lärarna vad eleverna ska arbeta med men att det händer att elever kan påverka innehållet. Störst utrymme har eleverna när det gäller att påverka när olika arbetsuppgifter skall utföras.

På Gustav Adolfsskolan lägger personalen ned stor kraft på värdegrundsarbetet och med att ta hänsyn till elevernas olika nationaliteters särprägel och deras kulturella arv och förutsättningar. Pedagogerna strävar efter att eleverna ska respektera och acceptera varandra även om de har olika människosyn. Mycket tid har därför avsatts i klasserna till diskussioner och samtal om normer och värden och jämförelser mellan hemlandets syn i förhållande till det svenska samhällets. Värderingsövningar, drama, kompisamtal är exempel på metoder som används. Skolan ser det som en angelägen uppgift att involvera föräldrarna i värdegrundsarbetet och regelbundet informera föräldrar om exempelvis det svenska skolsystemet. Samtal med föräldrar och förmedling av information sker ofta i samverkan med t.ex. modersmålslärare. Inspektörsteamet bedömer att informationen från skolan till föräldrarna är bra och att skolan inbjuder föräldrar att påverka skolfrågor men att föräldrarna bland annat på grund av språksvårigheter har svårt att i praktiken utöva ett reellt inflytande. I skolans föräldraförening avhandlas sällan frågor som rör skolans kunskapsuppdag. Skolan har också svårighet att få föräldrar att delta på föräldramöten.

Gustav Adolfsskolan har i sitt handlingsprogram för elevvårdsfrågor ett handlingsprogram mot mobbning som är väl känt av föräldrar och elever. Anti-mobbningsteamet är en resurs vid mobbningsfall som sammanträder varannan vecka. För att motverka mobbning har skolan kamratstödjare som handleds av skolsköterskan. Kamratstödjare som inspektörsteamet samtalade med var väl medvetna om sitt uppdrag. Vid förekomst av mobbning och bråk kontaktas föräldrarna omedelbart.

Skolsköterskan deltar i elevvårdsarbetet, har kurativa arbetsuppgifter, ingår i elevvårdskonferensen och är ansvarig för kamratstödjarna.

Sammanfattningsvis bedrivs på skolan ett omfattande och professionellt arbete för att skapa en trygg miljö för lärande. På ett föredömligt sätt arbetar skolan med att fånga kulturmötena för att förebygga och motverka kränkningar. Skolan samverkar regelbundet med föräldrar och andra aktörer runt eleverna. Utvecklingsåtgärder bör vidtas för att förbättra elevernas inflytande så att detta inte blir avhängigt av den enskilde läraren eller arbetslaget. Eleverna bör i större utsträckning få delta i val av stoff och arbetsmetoder så att inflytandet får en

mera kvalitativ karaktär. Vidare bör samverkansorgan skapas för att eleverna skall ha möjlighet att påverka sin arbetsmiljö.

4. Pedagogisk verksamhet och undervisning

Arbetet för att nå de nationella målen för utveckling och lärande skall främst utformas av eleverna och personalen. Skolan skall samverka med hemmen. Läroplanerna, andra statliga förordningar och kursplanerna ger riktlinjer för arbetet. Det finns bestämmelser om timplaner och ämnes- och kursstruktur, riktlinjer för stödinsatser, för betygssättning och utvecklingssamtal, för utbildning på arbetsplatser, en garanterad undervisningstid etc. Målen i kursplanerna ger dessutom vägledning för arbetssätten genom att beskriva vilka kunskaper, färdigheter och övrig utveckling barnen och ungdomarna skall nå.

Granskningen riktas mot hur man arbetar för att nå målen och hur man anpassar arbetet till olika behov.

På Gustav Adolfsskolan har personalen en hög medvetenhet om de nationella målen, som i hög grad styr det dagliga arbetet i skolan. Skolan har ännu inte något dokument som benämns arbetsplan. I projektgrupper, tvärgrupper av personal som arbetar med barn 1-16 år, pågår emellertid ett arbete att formulera mål och skapa arbetsplaner och progressionsplaner i ett 1-16-årsperspektiv. Dessa handlingsplaner behandlar t.ex. hur man ska arbeta med barns språkutveckling, hur skolan skall åstadkomma en kulturinriktning och hur övergångar skall fungera mellan skolans arbetslag. Ett nära samarbete mellan förskola och skola har resulterat i en mjuk övergång. Förutom ovan nämnda arbetsmöten förekommer arbetslagsmöten eller skolgemensamma möten varje vecka.

I likhet med övriga grundskolor i Helsingborgs kommun deltar Gustav Adolfsskolan i Försöksverksamhet med utbildning utan timplan i grundskolan. Arbetslagen ges frihet att planera undervisningen utifrån elevers individuella behov. Denna frihet har även inneburit att ett flertal ämnesområden bearbetas tematiskt för att skapa helhet i undervisningen. Personalen kopplar på ett förtjänstfullt sätt de nationella kursplanernas mål till det aktuella temat. Eleverna informeras vid inledningen till ett nytt tema om vilka mål som skall nås och för de äldre barnen vilka betygskriterier som gäller. Inom ett tema varierar arbetsformerna från individuellt arbete till pararbete och grupparbete och vissa delar är gemensamma för hela elevgruppen och andra delar anpassas till varje enskild elev. Pedagogerna bestämmer temaområden. Dessa har ofta anknytning till aktuella händelser eller företeelser i Helsingborgs närområde och kopplas inte sällan ihop med studiebesök och kulturella händelser.

Eleverna har möjlighet att i planeringsbok formulera sina personliga mål. Den individuella utvecklingsplanen, som är översatt till ett flertal språk, är tillsammans med portfolio tänkt som ett hjälpmedel i denna process samt vara ett hjälpmedel vid utvecklingssamtalen. Inspektörsteamet anser att personalen arbetar målmedvetet för att utveckla ett målstyrt arbetssätt men bedömer också att progressionsplaner och individuella utvecklingsplaner ännu inte är ett fulländat verktyg för att följa elevernas kunskapsutveckling eller för att medvetandegöra eleverna om denna.

För att motverka könsdiskriminering och göra flickor medvetna om rättigheter och värderingar har skolan i samarbete med Rädda Barnen inlett ett projekt,

”Ellen”, riktat mot flickor i årskurs 8. Ett annat projekt, ”Flickor, teknik och integration”, vilket drivs i samarbete med en annan grundskola och gymnasieskola i kommunen, har som syfte att öka andelen flickor till Naturvetenskaps – och Teknikprogrammen på gymnasieskolan.

Skolan har upprättat en handlingsplan för elevvårdsfrågor. Denna plan beskriver i huvudsak tillvägagångssätt och åtgärder då det föreligger en social problematik exempelvis frånvaro och skolk, drogmissbruk, trakasserier och mobbning. För att tidigt identifiera barn i behov av stöd används observationer, tester och diagnoser. Lärare upprättar tillsammans med föräldrar åtgärdsprogram för de elever som riskerar att inte nå målen. När ett arbetslag anser att en elev är i behov av specialpedagogiska åtgärder utanför dess kompetensområde upprättas ett uppdrag till elevvårdsteamet, som diskuterar åtgärder, utformandet av åtgärdsprogram eller eventuell handledning av arbetslaget. I årskurs 8 och 9 upprättas åtgärdsprogram senast den 15 april respektive 15 oktober då risk föreligger att eleven inte når målen. Behöver eleven mer än två åtgärdsprogram kallar rektor till elevvårdskonferens där föräldrar alltid deltar. Skolan erbjuder även elever i årskurs 6-9 stöd i form av läxhjälp efter den ordinarie skoldagen och utanför den garanterade undervisningstiden.

Elevvårdsteamet träffas en gång per vecka. I elevvårdsteamet ingår förutom skolledning och specialpedagoger en skolpsykolog, som bland annat har som sin uppgift att handleda personalen. Specialpedagogerna arbetar både med enskilda elever, elevgrupper och som handledare. Vid elevvårdskonferensen förekommer exempelvis frågor om placering av elev i särskild undervisningsgrupp, där elev placeras när andra åtgärder inte gett resultat. Särskild undervisningsgrupp för de yngre eleverna, årskurs 2-5, har bildats för att fånga upp eleverna så tidigt som möjligt och att ge dem stöd så tidigt som möjligt. Målsättningen är att eleverna ska ingå i den här typen av grupp under så kort tid som möjligt. I den äldre gruppen, årskurs 6-9, handlar det i stor utsträckning om att bearbeta skoltrötthet och aggressivt beteende. På skolan finns också elever som har anpassad studiegång. Rektor tar det formella beslutet att placera elev i särskild undervisningsgrupp eller anpassad studiegång och rapporterar till Bildningsnämnden. Inspektörsteamet bedömer att skolan vid stöd till elever lägger stor kraft på ämnena svenska, engelska och matematik samt social problematik. Stödundervisning i övriga ämnen förekommer i allt för begränsad omfattning vilket bekräftas av förhållandet mellan meritvärden och behörighet till nationella program (se även avsnitt Kunskaper).

Nyanlända invandrarelever, som saknar eller har stora brister i sina kunskaper i svenska placeras i så kallade förberedelseklasser. Undervisningen i dessa är i huvudsak begränsade till svenska, samhällskunskap och praktisk – estetisk verksamhet.

Inspektörsteamet uppfattar att skolan har starkt fokus på ämnena svenska, matematik och engelska. Vid de lektioner som inspektörsteamet observerade framkom att eleverna var fokuserade på skolarbetet och att arbetsro rådde i klassrummen. Personalen varierar arbetsmetoderna för att främja kunskapsutvecklingen hos elever med skilda förutsättningar. I förskoleklassen används leken i hög grad som pedagogisk metod. I de högre skolåren använder lärarna inom de samhällsorienterande och naturorienterande ämnen ett tematiskt arbetssätt, som kännetecknas av begränsat användande av traditionella läroböcker.

er, föredömlig introduktion med tydliga mål och bedömningskriterier. Personalen anger att en projektgrupp tillsatts för att vidareutveckla arbetssätt och arbetsmetoder.

Ämnet idrott och hälsa är organiserat med både gemensamma lektioner för flickor och pojkar och med flickor och pojkar var för sig.

Undervisningen utvärderas genom exempelvis oförberedda prov, diagnoser, muntliga redovisningar. Personalen diskuterar betygssättningen vid betygskonferenser och uttrycker en medvetenhet om vikten av likvärdighet men hyser en oro för att gemensamma bedömningsgrunder inte tillräckligt diskuterats på skolan och mellan skolor i Helsingborg.

Vid Gustav Adolfsskolan har man en policy att lärare skall samtala med föräldrar så snart ett behov finns. Formella utvecklingssamtal genomförs en gång per kvartal. Större delen av föräldrarna deltar i dessa samtal och är enligt Kvalitetsmätning 2003 mycket nöjda med samtalen. Vid utvecklingssamtalet värderas elevens mål, arbetssätt och sociala förmåga. Dessutom är samtalet framtidsytande genom att elev, föräldrar och lärare formulerar nya och tidsbestämda mål. Speciallärare eller specialpedagog deltar alltid i utvecklingssamtalet när samtalet avser elever i behov av särskilt stöd. Betygskriterier har skickats hem till föräldrarna och vid prov informeras elever och föräldrar vad som krävs för de olika betygen. Föräldrarna upplever att betygssättningen är enhetlig och korrekt. Några av de äldre eleverna uttrycker i intervjuer att en del betyg i årskurs 8 blev en överraskning och menar att utvecklingssamtalet under tidigare år hade för lite fokus på kunskapsnivå och betyg.

Föräldrar anser att det är lätt att samverka med lärare eller skolledning. Föräldramöten förekommer varje termin i alla klasser. Vid övergång från förskolan till skolan inbjuds föräldrar till informationsmöten och skolbesök. En föräldraförening bildades vid nedläggningshotet.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att eleverna till stora delar erbjuds en undervisning av god kvalitet och som är anpassad efter elevernas individuella förutsättningar. Skolans arbete att identifiera elever i behov av stöd i engelska, matematik och svenska fungerar utmärkt och elever som är i behov av specialpedagogiskt stöd erhåller stöd i dessa ämnen. Skolan bör dock se över stödundervisningen i skolans övriga ämnen. I skolans tematiska arbete för de äldre eleverna visades prov på exemplariska planeringsunderlag med syfte att skapa helhet och kunskap om målen. Detta arbete bör utvecklas till att omfatta hela skolan. Fortsatta analyser om mål och innehåll i skolans alla ämnen är nödvändiga för att forma det pedagogiska arbetet och för att kunna följa elevernas kunskapsutveckling i alla ämnen. För att skapa en gemensam plattform, bland annat i detta hänseende, bör skolan, i enlighet med grundskoleförordningen, färdigställa en arbetsplan. Avslutningsvis vill inspektörerna uppmana skolledningen att analysera elevernas synpunkter angående utvecklingssamtalens innehåll i årskurserna F-7 och eventuellt överväga gemensamma riktlinjer för samtals utförande.

5. Styrning, ledning och kvalitetsarbete

Kommunerna har ett övergripande ansvar för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen och skolan på lokal nivå. Kommunerna är också huvudmän för de flesta verksamheterna. Läroplanerna lägger tydliga ansvarsområden på rektor och personal för skolornas inre organisation och arbete. Sammantaget har dessa skyldighet att se till att rätten till utbildning och till att nå nationella mål tillgodoses.

Frågor som behandlas vid inspektionen är exempelvis om verksamheten har en ledning enligt de nationella bestämmelserna, hur denna fungerar i praktiken och om det finns system för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen samt värna enskilds rättsäkerhet.

Helsingborgs kommun har via Bildningsnämnden uppdelat skolverksamheten i områden med varsin områdeschef. Gustav Adolfsskolan ingår i område Centrum. Områdeschefen träffar två gånger i månaden områdets rektorer, som i området leder all verksamhet från förskola till och med gymnasium.

Skolan har en ledningsgrupp bestående av rektorn och två biträdande rektorer med väl avgränsade ansvarsområden. Rektorn och biträdande rektorer är synliga i verksamheten och väl förtrodda med denna. Skolledningen tillser att eleverna ges en undervisning som motsvarar den garanterade undervisningstiden.

Rektorn har organiserat skolan i arbetslag med två årskurser i varje arbetslag. Syftet med organisationen är att skapa flexibilitet och förutsättningar för eleverna att arbeta över åldersgränserna och individanpassa undervisningen så mycket som möjligt. Den nya organisationen har inneburit ett utökat samarbete inom arbetslagen men mindre samarbete i övrigt. Dock fungerar elevernas övergångar mellan arbetslagen tillfredsställande.

Rektorn har arbetat bland annat med arbetslagsutveckling för att skapa förutsättningar för den organisation som skolan har. Pedagogerna menar att den nya organisationen inneburit stora förändringar för verksamheten och uttrycker att skolledningen utgör ett starkt pedagogiskt stöd. Inspektörsteamet bedömer att den nya organisationen har inneburit ett större samarbete i arbetslagen men inte mellan pedagogerna i övrigt.

Skolledningen styr det pedagogiska arbetet bland annat genom de projektgrupper som finns och genom personalkonferensen varje vecka. Det förekommer, enligt personalen, mera pedagogiska diskussioner nu än tidigare. Dessa äger företrädesvis rum i arbetslagen och i de projektgrupper som tillsatts för att behandla avgränsade pedagogiska frågor, exempelvis delaktighet, språkutveckling, kultur, miljö samt informations- och kommunikationsteknologi. Skolverkets inspektörer konstaterar att ”den röda tråden” och elevers kunskapsprogression för närvarande är de viktigaste frågorna att diskutera. Syftet med projektgrupperna är att binda ihop arbetslagen. Många tankar finns om hur man vill att verksamheten ska gestaltas men alla dokument är ännu inte färdigformulerade och skolan saknar därför en arbetsplan. Inspektörsteamet kan konstatera att nedläggningshotet har negativ inverkan på skolans utvecklingsarbete.

Rektorn anser att det är viktigt med tydlighet i allt som görs på skolan. Bland annat för att förebygga konflikter och hantera svårhanterliga situationer har skolan skapat tydliga regler för sin verksamhet.

Specialpedagoger och pedagoger som arbetar med barn i behov av stöd anger att de har ett starkt stöd av skolledningen i sitt arbete. Det finns utmärkta rutiner och planer för handläggning av elevvårdsärenden. Ett elevvårdsteam behandlar bland annat anmälningar från arbetslagen, uppföljning av elevärenden och bereder ärenden som skall behandlas på elevvårdskonferensen (se även avsnitt 4). Skolledare ingår som ledamöter i elevvårdskonferensen, dock inte alltid rektor. Inspektörsteamet bedömer att den formella handläggningen av placering av elever i särskilda undervisningsgrupper, förberedelseklasser och anpassad studiegång har brister och inte följer skolans författningar.

Bildningsnämnden har lämnat ”Anvisningar för kvalitetsredovisning 2003”, där det anges att respektive områdeschef skriver en för området samlad bedömning där avsnitten Resultat och måloppfyllelse samt Analys och slutsatser ingår. Kvalitetsredovisningen på Gustav Adolfsskolan skrivs av skolans ledningsgrupp efter att underlaget lämnats av arbetslag och enskilda lärare. De kvalitetsredovisningar Skolverkets inspektörer tagit del av är i hög grad verksamhetsbeskrivningar och inte en beskrivning av ett kvalitetsarbete i enlighet med Förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet. Vid intervju med ledningsgruppen framkommer att ovanstående modell inte är tillräckligt tydlig för att åstadkomma ett för skolan systematiskt kvalitetsarbete. På Gustav Adolfsskolan förekommer ett flertal utmärkta utvärderingar av olika delar av verksamheten från klassnivå till skolnivå. Inspektörerna bedömer att skolledningen bedriver ett genomtänkt kvalitetsarbete men att den systematiska dokumentationen brister. Kvalitetskedjan mål – resultat – åtgärder är otydlig och kvalitetsredovisningen saknar åtgärder för förbättring.

Vid tid för inspektionen hade ett politiskt beslut fattats om nedläggning av Gustav Adolfsskolan från och med läsåret 2005/2006. Rektor beskriver processen kring nedläggningen av skolan. Hon är kritisk till beslutet och menar att konsekvensanalys saknas. Beslutet innebär att skolans elever delas upp på tre skolenheter. Föräldrarna uttrycker i intervjuer stort missnöje över detta och den splittning av syskon som uppdelningen kan innebära. Inspektörsteamet uppmärksammar att skolledningen befinner sig i en lojalitetsknipa mellan barn och föräldrars åsikter och det politiska beslutet och visar därmed vissa svårigheter att verkställa det senare.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörsteamet att ansvarsfördelningen mellan rektorn och områdeschefen är tydlig. Skolan har en ledning som visar ansvar för att tillgodose elevernas rätt till utveckling och utbildning och utför ett engagerat arbete för att förbättra elevernas kunskapsresultat. Rektorn är väl förtrogen med det dagliga arbetet och är delaktig i den pedagogiska utvecklingen på skolan. Det pedagogiska utvecklingsarbetet kan dock behöva styras upp för att skapa en samsyn bland personalen avseende kunskaper, mål och arbetsmetoder. En gällande arbetsplan saknas som på ett tydligt sätt visar hur de nationella och lokala målen för utbildningen skall nås. Skolan har bra arbetsrutiner för handläggning av elevvårdsärenden. Dock överensstämmer inte skolans rutiner för elevvårdskonferenser med de nationella bestämmelserna. Samma sak gäller den formella handläggningen av placeringar av elever i särskild undervisningsgrupp. Vidare konstaterar inspektörsteamet att elever i de så kallade förberedelseklasserna inte varit föremål för beslut avseende särskild undervisningsgrupp eller anpassad studiegång. På skolan förekommer ett flertal utmärkta

utvärderingar. Det systematiska kvalitetsarbetet kan emellertid utvecklas. Kvalitetsredovisningen skall innehålla tydligare bedömningar i vilken mån man uppnått de nationella målen för utbildningen samt tydliga redovisningar av vilka åtgärder skolan avser att vidta i de fall målen inte har uppnåtts.

Omständigheterna kring Gustav Adolfsskolans nedläggning har under senaste verksamhetsåret begränsat skolledningens kraft och därmed på ett icke positivt sätt påverkat skolans pedagogiska utvecklingsarbete.

6. Tillgång till omsorg, pedagogisk verksamhet och utbildning

Lika tillgång till utbildning, oberoende av kön, geografisk hemvist samt sociala och ekonomiska förhållanden, är en grundprincip för det offentliga skolväsendet. Barn- och ungdomsutbildningen omfattar förskoleklassen, grundskolan, den obligatoriska särskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan. Det skall finnas lika möjligheter till utbildning för barn och ungdomar med olika funktionsnedsättningar och möjligheter till utbildning i särskilda utbildningsformer. Inom skolformerna skall det också finnas olika möjligheter för eleverna att individuellt göra val av ämnen, program, inriktningar och kurser. En skola kan, enligt skollagen, profilera sig för att tillgodose olika elevers behov eller öka elevernas motivation för lärande.

Granskningen gäller om det finns tillgång till utbildning i den omfattning och med den valfrihet som anges i de statliga bestämmelserna. Även informationen om möjligheter till olika val av fördjupning, kurser, skolor och utbildningsvägar behandlas.

I Gustav Adolfsskolan finns ett antal elever med funktionshinder och tillgången till utbildning för funktionshindrade bedöms vara god.

Tillgången till modersmålsundervisning är mycket god och stor del av eleverna får del av denna undervisning. Studiehandledning ges till de elever som har behov av det. Svenska som andraspråk fungerar i stor utsträckning som ett stöd i svenska. Mindre än 20 procent av avgångseleverna har avslutningsbetyg i svenska som andraspråk.

Ungefär hälften av eleverna väljer att läsa ett modernt språk från årskurs 6. Elevers val förekommer i de senare årskurserna och omfattar oftast fördjupning inom de praktiskt - estetiska ämnena eller inom svenska, matematik och engelska. Inspektörsteamet bedömer att elevens val i hög utsträckning fungerar som ett stödämne och därför inte till fullo motsvarar intentionerna bakom elevens val.

Eleverna erbjuds praktisk arbetslivsorientering i årskurs 8 och 9.

Skolan informerar elever och föräldrar om skolans valmöjligheter genom att information oftast skickas hem med eleverna. Denna information är ofta översatt till i klassen förekommande språk. Föräldrar inbjuds till möten där tolk oftast deltar. Skolan har också en hemsida med information. Skolledningen uttrycker att man haft svårighet att få föräldrar att komma till föräldramöten. Efter nedläggningsbeslutet har samverkan i huvudsak handlat som skolans avveckling.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att elever och föräldrar har tillgång till utbildning, information och valfrihet i enlighet med de statliga bestämmelserna och Gustav Adolfsskolan tillgodoser elevernas behov av utbildning. Dock betraktas inte ämnet svenska som andraspråk som ett självständigt

ämne utan som ett stöd i ämnet svenska. Ämnets funktion och dess kursplaner måste därför göras kända bland personalen. Inspektörerna bedömer vidare att skolan behöver se över elevens val så att det blir förenligt med grundskoleförordningen.

7. Resurser

Huvudmannen och skolans ledning beslutar hur och med vilka resurser utbildningen skall genomföras för att de lärande skall nå de nationella målen för utbildningen. I skollagen finns dock bestämmelser om några viktiga förutsättningar för att säkra kvaliteten i utbildningen. Dessa avser främst krav på personalens kompetens, tillgång till ändamålsenliga lokaler, läromedel och annan utrustning som behövs för en tidsenlig utbildning. Även principerna för resursfördelningen aktualiseras vid inspektionen.

I Helsingborg har Bildningsnämnden beslutat om en resursfördelningsmodell med en skolpeng lika för alla skolor i staden samt två delar som är behovsstyrda. En del av dessa benämns uppbyggande medel och avser stöd till skolor beroende på skolområdets karaktär. En annan del får skolorna ansöka om för stöd till elever med speciella behov. De så kallade Wärnerssonpengarna fördelas lika mellan alla skolor i kommunen. Gustav Adolfsskolan får del av samtliga bidragsdelar men enligt rektor åter skolfastighetens hyressättning upp ”de uppbyggande medlen” så att den faktiska behovsstyrningen enligt Bildningsnämndens intentioner i realiteten inte förverkligas. Trots detta bedömer inspektörerna att skolan är resursstark, att lärartätheten är god och att resurserna tillåter ett flexibelt tänkande för att tillgodose stöd åt elever.

På Gustav Adolfsskolan är alla pedagoger utbildade för det arbete de skall utföra. Alla pedagoger arbetar som kontaktlärare, vilket innebär att man är mentor för ca 10 elever. På skolan finns fem specialpedagoger varav en har ansvar för svenska som andraspråk.

En del av lokalerna är upprustade. Upprustning av övriga lokaler pågår. Nybyggda lokaler (idrottshall och matsal) kommer troligtvis inte att användas av Gustav Adolfsskolan eftersom skolan kommer att läggas ner.

Tillgången på läromedel är god.

Skolsköterskan finns på skolan varje dag och skolläkaren var fjortonde dag.

Sammanfattningsvis bedömer inspektörerna att skolan använder sig av lärare, förskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. Inspektörerna gör vidare bedömningen att skolans lokaler, datorer och annat pedagogiskt material håller sådan standard att eleverna kan erbjudas en fullgod tidsenlig utbildning.

Sammanfattande bedömning

Nedan redovisas inspektörsteamets bedömningar. Då beslut fattats om nedläggning av Gustav Adolfsskolan redan under läsåret 2004/2005 (se även avsnittet beskrivning av skolan/rektorsområdet) kommer nedanstående bedömningar inte att ingå i inspektionsbeslutet och heller inte föranleda framtida uppföljningar från Skolverket.

Inspektörerna bedömer att verksamheten i Gustav Adolfsskolan övergripande är av mycket god kvalitet. Skolan arbetar på ett positivt sätt med värdegrundsfrågorna och har skapat en trygg skolmiljö och ett gott arbetsklimat. Det finns mycket erfarenhet och kompetens bland personalen och eleverna erbjuds överlag en undervisning av god kvalitet. Skolan har vidare en god tillgång till resurser gällande lärarkompetens, lokaler och läromedel.

Det finns dock behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- mot bakgrund av rådande omständigheter kring skolans avveckling, bör kommunen beakta den oro för eleverna som finns bland föräldrar och bland personalen,
- elevernas inflytande så att detta inte blir avhängigt av den enskilde läraren eller arbetslaget. Eleverna bör i större utsträckning få delta i val av stoff och arbetsmetoder så att inflytandet får en mera kvalitativ karaktär,
- mål och innehåll i skolans alla ämnen,
- stödundervisningen så att den riktas mot skolans alla ämnen,
- svenska som andraspråk avseende enskilt ämne med kursplan,
- elevens val avseende elevernas möjlighet till fördjupning och breddning inom kursplanernas ämnen samt
- systematiska kvalitetsarbetet avseende dokumentation och kvalitetsredovisning.

Det finns också sådana brister i verksamheten att författningarnas krav inte uppfylls. Bristerna inom nedan angivna områden skall snarast åtgärdas.

- Gustav Adolfsskolan saknar en gällande arbetsplan (2 kap. 23 § grundskoleförordningen).
- Rektorn skall ingå som ledamot i elevvårdskonferensen (3 kap. 4 § grundskoleförordningen).
- Beslut om placering i särskild undervisningsgrupp skall kunna överklagas och besvärshänvisning skall bifogas (8 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Vid placeringen av barn i så kallade förberedelseklasser har Gustav Adolfsskolan inte tagit hänsyn till bestämmelserna avseende särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång (5 kap. 5 och 10 §§ grundskoleförordningen).

Datum	Ort
2004-10-08	Lund

Per Ingvar de la Motte
Arne Huseby